

ACC. N:R. M. 6187: 1-78.

Landskap: Småland Upptecknat av: K. A. Larsson
 Härad: Lunnebo Adress: Torarp, Lagan
 Socken: Berga Berättat av: Flere personer.
 Uppteckningsår: 1939 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Handel och marknad. sid.
(Se i Ulla M. 148.) 1-78.

Triggeri vid jul. 46.
Triggeri vid giftermål. 48.
Lönhvögeri. 68.

Skriv endast på denna sida!

78 sid.

6187

ACC. N.R.

Landskap: Småland Upptecknat av: P. J. Kärn
 Härad: Smålands Adress: Torshuset, Ryd
 Socken: Berga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

Ölandet och marknad.

2. Från äldre tid känner jag
 inte till någon för någon person
 härifrån Torshuset som ickes gästfri-
 rikshandel. För närvarande finnes det
 dock en person som i denna och
 omkringliggande socknar för till de
 olika gårdarna och hemmen, såls
 försälper underkläder, skjortor, blusar, strö-
 mmor m. g. vilken av det slaget.
 Kallas det Berga socken så finnes
 det en för ickes villiga personer i
 anseende till gästfrihandel.

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland. Upptecknat av: T. M. Larsson.
 Härad: Emmetbo. Adress: Torshög, Lagom.
 Socken: Berga. Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939. Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

Fu av postens mest framstående per-
 soner, född 1850, död 1927. Hade i sin ung-
 dom varit gäddfäribandare och gått
 med lidan i denna och ett flertal
 andra postar i närheten. I mitten
 av 1800-talet gick "Lelle David" från
 Skuttsjö omkring med sin båda och
 sin vagn. Han sålde även kaffe och
 kakor. Bageriet m.m., som uppvä-
 des med vägen. Salomon Röda var
 och från samma utby till Skuttsjö
 och han bedrev sin handel i gäs-
 terna på samma sätt som David.
 Salomon Skuttsjö hade ett litet torp till

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 6187

Landskap: Småland. Upptecknat av: B. M. Larsson.
Härad: Sunnerbo. Adress: Trolöf, Sagan.
Socken: Berga. Berättat av:
Uppteckningsår: 1919. Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

69
På slutet äger i närheten av Svast-
holmen. Betydelsen var han på sin
tid även byslättare, ty det förekom
jag inte då att man slaktade gäns
eller uppköpte slaktade gäns för att
sedan slakta på Berga eller Kring-
jöra sovles ute i gårdarna. Salomon
slaktade hade emellertid upptägit
mantern efter sin namn med
namnet eller kanske rättare örnammets
Lida; väl därför att han bar sin
handelsida, när han var ute på
gästfärdhandel i bygderna. Slakta-
ren växade sitt varulager med att

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland. Upptecknat av: P. H. Rasmussen
 Härad: Ämnebo. Adress: Ämnebo, Äger
 Socken: Berga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1929 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

Jön även utöbröd till kaffet och
 därför var han på mycket välkom-
 man, när han införde sig hos
 gammorna med sin kända. En del
 gammor och pojkar gick omkring
 här i köken och källarens väntebänk
 (snälla väntebänkar). De bytte jön ut-
 öbröd och havre och kommersen
 gick bra jön den tid då man inte
 tillagde på mycket småbröd i
 hemmet som nu är fallet.

En man i Ämnebo, Berga
 köken, begär sig ända upp till
 Småland som gästgärdshandlaren.

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland. Upptecknat av: H. H. Rönner.
 Härad: Sunnebo. Adress: Torshög, Sjögar.
 Socken: Berga. Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939. Född år _____ i _____

71
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

5

Man köngjade där till och riktar
 blick till m.m., vilka var och en
 hade på friskoppat sig från Väst.
 bo Härad, där fabrikationen hade
 var i gång redan för hans tid.
 Forttändigt upphöjde han gam-
 malt silver efter vikt i gulderna
 på samma sätt som gulderna
 gjordes här för sin tid. I de berg-
 na norrländska bondhemmen
 fanns det gott om gammalt sil-
 ver och det ägde ganska gerna in
 för att köpa tillnya sig prakti-
 ska saker eller använda det för

ACC. N:R. 6187

72

Landskap: Småland.

Upptecknat av: J. H. Rönner.

Härad: Sunnerbo.

Adress: Torshäls, Sjögr.

Socken: Berga.

Berättat av: Henny. C. J. Bengtsson.

Uppteckningsår: 1939.

Född år ^{c:a} 1857 i Årstad + 1910.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

skotvärdet. Mannen i fråga hade
 flera pojkar och dessa följde
 med fadern på hans långfärder
 uttill för att handla. En av de-
 sa var sedermera hemmansägaren
 Carl Johan Bengtsson, född o.å. 1857,
 död: Fallmarck 1910. Bengtsson be-
 rättade att han en gång under sin
 ungdomstid var med sin fader
 uppe i Bergsmannaland och Skedelpad,
 där de inte blott sålde myskhet av
 de medfärdna varorna utan även upp-
 köpte och tillbytte sig myskhet
 gemensamt silver i form av skålar.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland. Upptecknat av: P. H. Ranson.
 Härad: Funnebo. Adress: Torshög, Lång.
 Socken: Berga. Berättat av: G. J. Bergström.
 Uppteckningsår: 1929 Född år 1857 i Torshög, Väst. 1910

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

fäst, Pallorikar, kriget, Tumlare, skedda
 m. fl. andra föremål, som de fören-
 sade i ~~en~~ färd. Vid framkom-
 sten till staden skulle silversko-
 tet avyttras till juvelerare Nöl-
 lerborg. Man kom överens om pri-
 at efter vikt, men när silvret
 sedan skulle uppvägas, berättade
 juveleraren det som följde: Två hö-
 gar. I den ena högen hade man
 allt som hade antikvitetvärde
 och i den andra hade det som
 var skrot. När ju man gjorde så
 gick säljaren ingen förklaring om,

Skriv endast på denna sida!

6187

ACC. N:R.

Landskap: Småland Upptecknat av: P. P. Hanson
 Härad: Ämnebo Adress: Strölar, Lager
 Socken: Berga Berättat av: G. J. Bengtson
 Uppteckningsår: 1929 Född år 1857 i Strölar, Ämnebo

74

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

men han förestod likväl att stöpsa
 delen av de silda fjälsälven hade
 ett mångfaldigt högre värde än
 vad han fått för dem. Därunder
 han sedan lyckades göra sina uppgif-
 ter av samma slag i gårdarna
 där han berättade inte om intressen.
 G. J. Bengtson berättade häruppe
 i slutet av 1870- och början av 80-talet.
 Sedan köpte han en gård i Fall-
 nareha. Högst och egade sig
 åt dess skötsel. I början av detta
 sekel begynte han sig till Norrland
 under några vintrar och återuppgick

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland. Upptecknat av: H. H. Ranson.
 Härad: Tunnabö. Adress: Torshög, Västman.
 Socken: Berga. Berättat av: G. J. Bengtsson
 Uppteckningsår: 1939. Född år 1857 i Anders, död 1910

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9

sin här under ungdomstiden bedriv-
na gårdshandeln. Vintern 1906,
om jag minns rätt, hade han upp-
gått alltså med sin handel där
och på hemresan medfördes den
hälle vad han hade dragit sina
handelsvaror under de många han-
delsoresorna till denna del av väst-
land.

En kringvandrande handlande
sallades kalle. Det var Västerbotten-
kalle, Västerbottenkalle, Järnkalle,
Stånfatarkalle, Järnkalle, Skalkalle,
Skalkalle, o. s. v. Uttryck för

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland, Upptecknat av: P. H. E. E. E.
Härad: Smålands, Adress: Torshuset, Ryd.
Socken: Berga, Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1919 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

gästfärichandel vore: gå med kidan,
gå med knallgisen eller gå med
gisen, gå i kanka, springa i kring
i handla, springa i stället i handla.
Gå på böjden i handla o.s.v. Det fanns
nog en och annan gästfärichandlande
som både sål pipstäm och detta
genomgick han på bestämde och
handla, så att han visste vid ett
besök i en gård på ett ungefär
tiden för nästa besök. Men de flesta
gästfärichandlarna gick omkring
utan regelbunden plan. Och fanns
man handverkaren alltså för sin

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland. Upptecknat av: A. H. Rönner.
 Härad: Hummerbo. Adress: Forshög, Lagan.
 Socken: Berga. Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939. Född år _____ i _____

77
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV
 11

samt köplusten inte motsvarande
 behovet därav sitta gästfrihand-
 laren gärna ett nytt distrikt
 eller handelsområde. Uppskattade
 namn i Macksjöd f. l. genomgin-
 ga inte blott vid eget hand utan
 även Finland och Ryssland m. fl.
 andra länder. Det fanns de som dro-
 ga genom hela det nordiska Tor-
 riket och besökte gästerna såväl
 i Östersjöprovinserna som i Ukrai-
 nas släkte och i Sibiriens östlig-
 ja, man kan säga de macksjö-
 berättarna under 1800-talet kunde

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland, Upptecknat av: P. H. Rasm.
 Härad: Hummerbo, Adress: Årslång, Sagan.
 Socken: Berga, Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939, Född år _____ i _____

78
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

12

sig från ^{genom} de flesta bygderna i
 norra och östra Europa med sina
 värsheder. Många av dem stogs
 sig från och skapade sig ekono-
 mistiskt välbefind genom denna vil-
 lyftiga gärdfärdhandel, medan and-
 ra land de var nog flitakt - vore och
 förblev fattiga till dödsdagar. Det
 var nog inte alltid så lätt att
 vistas på pälsmed mark, men kunde
 antas med från hembygden och bära
 en tung last med värsheder i en
 sakk på ryggen. Men smålänningar
 var nog ofta energiska. De kunde

ACC. N:R.

6187

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

P. H. Rasm.

Härad:

Munnedal.

Adress:

Tolby, Sagan.

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1939.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

sig på julefest både finska och
 tyska språken och det var nog
 en del av denna vänskapskrets
 som berättade om denna fest.
 De handlade om besöket hos
 en bygd och sålunda hade hem-
 sten till sitt distrikts saluförde
 värshede, smidever, träskola, sten-
 fast, fjärr, Chabas och Bygghus, Bygghus,
 Svanappnålar, Bygghus, Bygghus,
 Bygghus, Bygghus och Bygghus m.m.
 Frantimor gick också omkring med
 smidever: julever, julever, Bygghus
 och julever, Bygghus till julen av

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

6187

Landskap: Småland.

Upptecknat av: J. W. Swan.

Härad: Sunnebo.

Adress: Torsby, Ragunda.

Socken: Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår: 1909.

Född år i

80

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14

Chalm, grynsvickor, vispår, kvastar
 av röd eller blåmålade m. m. Des.
 sa varar varor dels av egen tillverk-
 ning, dels inköpta av tillverkare i
 orten och dels inköpta från hand-
 delarna i städerna Lissau, Koppa och
 Koppa, Koppa m. m. Stentagubben
 från Hamneda eller Nötja gick om-
 kring i hemmen med en stor korg
 var i han medförde blunda och för-
 miden till försäljning. Dessa värna-
 de köpte han av en eller flera vä-
 reder i hemmen och så hade
 han gänning med att gå i gårdarna

Landskap: *Småland.* Upptecknat av: *P. O. Rönner*
 Härad: *Funbo.* Adress: *Stora Funbo*
 Socken: *Berga.* Berättat av: *E. J. Johansson*
 Uppteckningsår: *1879* Född år *1833*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15

och sälja dem. För en huvudsaklig
 styck (han 4 daler (i 67 öre) och för ett
 fjärde halvättene dal (16 öre).

3. Högst på sommarsäsongen när
 ringfång fiske. Det var egent-
 ligen mestadels som fisker
 för försäljning och den som kunde
 var köpt eller köpt. Det var
 många fisker skjutade var sitt
 bröd från Väners till Långfisksmässa
 smaktad åt lagare begill. Det var
 omkring 1850 och begill var gilla med
 samt inte för den som skjutade.
 Det var uttalat, att botten skulle

ACC. N:R. 6187

82

Landskap: Småland.

Upptecknat av: T. H. K. K. K.

Härad: Sunnerbo.

Adress: Torslag, Sagan.

Socken: Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår: 1939.

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16

på söndagen, när man hade
 började bita på måndagsmorg-
 nen. Snöskan stred med vagn
 av snöskan typen med åkbräda
 och brödet var juckat: stora juck-
 lara samt bräda. Tillsammans
 med brädaerna för Christens behov
 under bortovaren blev det ett stort
 lass av transporten den långa vä-
 gen till Västerås. Det blev mycket
 snö med stora och stora kölar under
 denna resa, vadav det blev besvärligt
 med vagnföret, men den stora lands-
 vägen hade ju öppnats och hölls öppen.

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland. Upptecknat av: P. O. Rönner
 Härad: Ämnebo. Adress: Trilap, Ämnebo.
 Socken: Berga Berättat av: —
 Uppteckningsår: 1929 Född år — i —

88
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

17

var för pojkar. Kunde taga sig
 hem igen med sina vagnakbiter.
 Ändock att på mycket små hade
 fallit. Marknaden jagade under
 hela veckan och begynte stannade
 över hela tiden. De båda pojkarna
 var hade ingenting annat att be-
 styra än färderna sina hästar, men
 de tyckte nog att tiden började bli
 lång och de försökte inte riktigt
 väl i den pushiga och kalla väder-
 sken. Bäst var det dock för dem med
 hästarna, ty det mestida fodret tog
 sig och i staden stod det inte till

ACC.-N:R. 6187

84

Landskap: Småland. Upptecknat av: T. H. Rönne
 Härad: Sunnerbo. Adress: Torslag, Rönne.
 Socken: Berga. Berättat av: E. G. Johansson
 Uppteckningsår: 1929. Född år 1877 i Värnamo, dist. 1915

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

18

att uppträda något fäst. När vi
 dagligen kom hade bagarens
 en stund till och till och så var
 det i vår tillbaka mot hemmet.
 Efter drygt en vecka bortovad hade
 jag kommit då fristämman var sin fem
 riksdag. En vecka fristämman på "fär-
 väja" var annars det riksdag för
 mest och ik, men då var det ju
 betydligt mera höring än vad
 vi var fäst. Vid hörfästerna till
 stämman hade man ju baklars. Det
 var inte vanligt att anluta till stäm-
 men eller vid vägkanten utan någon

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R 6187

Landskap: Småland. Upptecknat av: P. H. Hansson
 Härad: Tunneto. Adress: Torshög, Ryd
 Socken: Boga. Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1919. Född år _____ i _____

85
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

19

som helst kontroll. Det fanns nog
 den som i varje fall förtäglade de
 framförade värdena och därigenom förde
 anteckningar. Det hette att man
 skulle "läsa i" och "läsa på".
 Jonkassen brukade bestå av två
 sheppande vikt efter en dubbelvikt.
 Enig lantvägen genom landet,
 som leder genom socknen, är sedan
 förhistorisk tid och i varje fall num.
 mer befaras med vagn ända sedan
 medeltiden är det nu på länge li-
 dan man började värfva denna
 förbindelse att minnet därav för

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Lindland. Upptecknat av: P. H. Larsson
 Härad: Småland. Adress: Bolesjö, Laxen.
 Socken: Berga. Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1929. Född år _____ i _____

86
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

20.

för länge sedan har bortglömts.
 4. Vad natthälsningar betydda
 på vilka färdvägar sådant på
 gästgiveriärdarna eller i vissa
 andra gärdar nämnd vägen. Men
 också på förhållanden mellan många
 hästar som kunde beredas på för
 i varje gäst och där blev man
 i regel väl bekant och välkom.
 men som natthälsning för varje gång
 man passerade vägen genom trakten
 i fråga. Bristen på gästgiveriärdarna
 hade både dessa färdvägar inte
 varit till att säga nog i, men de

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland.

Upptecknat av: H. E. Rönner.

Härad: Sunnemo.

Adress: Trolhög, Lagan.

Socken: Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår: 1939

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21

Jungarna åtföljda av mig med sin primus
 i den vägen som de kunde.
 Så länge det inte var alltför kallt
 i väderstovv dessa resenärer gärna
 ut i skogen för skidåkning där man
 befann sig. Påskmål åt man på
 matskåpet eller matväsokan och
 färdsuppen tog huvudsakligen av
 de äldre männen. Rastställe, just
 ställe kallades den plats där man var
 stude och rast, målat både den väg
 sträcka man tillryggelade utan av
 brott för vila.

5. Det förekom nog sällan här i

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland. Upptecknat av: P. O. S. Rönner.
 Härad: Smålands. Adress: Torsås, Rönner.
 Socken: Berga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

88
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

22

Byn som i de övriga av Rönner
 byar, ätminstone en del bland dem,
 att jag härifrån regelbundet vand-
 rade till andra byar för att söka
 arbetsförtjänst. För många av tillbo-
 ra var det vanligt att en del män
 i byn och bystämorna om hö-
 sterna gick ut till Skåne för att
 slafvbo. De vistades där cirka till
 dagarna för jul, då de återvände
 till sina hem med en liten spard
 slant för julen. En del ungdomar
 från dessa hem gick vid den tiden
 ärligen ut till Skåne för att slafvbo

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R.

6187

Landskap: *Småland.* Upptecknat av: *J. W. Rönner,*
Härad: *Ämnebo.* Adress: *Torlag, Ämnebo.*
Socken: *Berga* Berättat av: *Kajsa Brant*
Uppteckningsår: *1939* Född år *1823* i *Torlag*, död *1907*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

23

*gräns. Det var i Kristianstads-
trakten som de fingo arbete med
de dals (so ic) och dagen i arbetsfär-
tyänst. Kajsa Brant i Torlag be-
rättade att hon varit med i detta
arbete under flera år på rad och gått
den långa vägen härifrån till
Kristianstad och efter plucknings-
periodens slut samma väg tillbaka
hem igen. I vår tid kunna flickorna
här tjäna 6-8 kr. om dagen och i vissa
fall ända mer. De få bo i sina
hem och använda sig av sjukvårdning
till och från arbetet vid gläfsningen.*

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

6187

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

P. W. Rasmussen

Härad:

Gunnarbo.

Adress:

Torslag, Ragan.

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1939

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

24

Vår gämningsbyggnadssektionen på
började här i landet var det många
bland männen som sökte sig ut.
De där och man kan nästan säga
sig skyldigt till överdrift säga, att
bergarna varit med om att skjuta
ut de flesta gämningsanläggningarna
från Götal och Treleborg i söder till
Bellivare och Ritsgräsen i norr. Må-
ga stämmer. Men vid gämningsen efter
dessa färdigblivande och vilka an-
ställning som kan vara, statiska, tekniska,
konstruktiva, mekaniska, skinn etc. Till
Teglbom i Skåne och Danmark var

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland Upptecknat av: H. B. Kroon
 Härad: Ämnebo Adress: Torshög, Ämnebo
 Socken: Berga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

91
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

25

Det många unga män som begjoro sig
 för arbete. De såg fr. särskilda kvinnor,
 lita växa sig till en del större går-
 dar i Västmanland på 1800-70-talen. Emi-
 grationen kom sedan först till Amerika
 och var det många kvinnor, som för-
 de Emnebo sist till Amerika på 1800-talet
 reste dit. Särskilt många personer var det
 som begjoro sig ut för arbete med
 odling, skogsgrävning, stenröjning, spring-
 ringssättning m.m. H. B. Kroon i Lund
 brukade hitta sig både sommare igenom
 och även han sig till odlingssättet eller
 skivning. Han hade mycket arbete i

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland Upptecknat av: P. H. Rasmussen
 Härad: Funbo Adress: Funbo, Småland
 Socken: Berga Berättat av: P. H. Rasmussen
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1874 i Funbo

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

26

Tänne socken, men begär sig även
 åt andra håll, P. H. till en del Väster-
 bo socknas. Ordet herravärd är okänt
 här. Man brukade säga "att man
 gick hos bönder" eller "gjorde bönder",
 när man var i dens sold. "På jern
 herravärd", "ärova på herravärd", "dags-
 värd", "gjöra på herravärd", "hitta det om
 den som hade herravärd" där. Dags-
 värdstörpare och -bönder kallades "gossare".
 I Känge socken kallade man de
 bönder som dagavärdade för sina
 herrar på det gamla fideikom-
 missat i Tjörneholm för "gossbönder".

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland, Upptecknat av: H. P. Åsman
 Härad: Sunnebo, Adress: Torsås, Åsman.
 Socken: Bessa, Berättat av: Fru Anna Gullqvist
 Uppteckningsår: 1939. Född år 1857 i Luleå

93
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

27

Vår 1870 års sällskap arbetade på
 1870-talet för exempel rederi härifrån
 till järnvägsarbetena uppgjöt landet
 gjorde man resellskap dit och de
 som var från denna trakten fingo
 ofta tillhöra samma arbetslag, el-
 ler i varje fall arbeta på nära
 varandra så de ibland kunde
 träffas. Färdledaren blev i regel bas
 eller friman vid arbetslaget och han
 utgjorde medelpunkten för sin grupp
 från det man lämnade hemmet
 och gick till jfs till Mokeda, som
 var den närmaste järnvägsstationen

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *J. H. Hansen*
Härad: *Smålands* Adress: *Torshög, Sjöbo*
Socken: *Sjöbo* Berättat av: *En Anna Dahlqvist*
Uppteckningsår: *1909* Född år *1857* i *Kulås*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

28

innan statsbandedelen söder därom
änna hade öppnats för allmän
trafik, och vidare väste därifrån med
Tåg till en viss station i övre
Sverige. varifrån man sedan fick
gå till Jönköping till den jätte
i banhagen där man skulle arbeta
och vi under hela arbetstiden till
dess att man framme vid jätte-
den åter var hemma igen. Arbets-
tiden var lång, man började sin
dag kl. 6 fm och ibland redan kl. 5
samt slutade den i solnedgången. Det
blev sålunda, om man undantogs

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland Upptecknat av: P. H. Kärn
 Härad: Smålands Adress: Torlag, Sagan
 Socken: Berga Berättat av: Karl O. Bäck
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1844 i Torlag, d. 1917

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

29

ett par timmar för miltidsuppgift
 och middagsvila, 13 å 14 timmars
 strängt arbete under högsommartiden.
 Arbetsförtjänsten var omkring nio
 daler för dag, men kunde både övers.
 och underskjuta detta belopp. Karl
 Bäck sade, att det var omöjligt
 att göra några besparingar för
 att skicka hem till sin hustru
 och barnen för att "använda" blev
 färdiga. Man köpte dem billigt
 i godarna och till tillfälligt
 man i handelsboden, och för den
 hustrun redde man sig guds.

Skriv endast på denna sida!

6187

ACC. N:R.

Landskap: Småland Upptecknat av: A. P. Rasmus
 Härad: Funnebo Adress: Torlag, Lagan
 Socken: Berga Berättat av: H. J. Falk
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1844 i Torlag, d. 1917

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

30

I den mån vi kunde se förhållena
 de arbetarna gära in sig, till två
 eller flera delade rum i en bondgård
 och dessa brukade då tillsammans
 bilda ett hushåll, varvid en av
 kamraterna brukade laga maten
 och förstås inköpa tillför. Saker.
 Men funnos även vid en del järnvägs-
 anläggningar, där det gemensamma
 hushället förestods av en huskätte-
 ska. Enligt vad de gamla järnvägs-
 arbetarna berättade, föredrogs bergs-
 böna i allmänhet att bo i rum
 hos bönder även om man ibland

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 6187

Landskap: Småland Upptecknat av: J. P. Rönner
 Härad: Ämnebo Adress: Torarp, Ämnebo
 Socken: Beja Berättat av: P. P. Falk
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1844 i Torarp, d. 1947

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

31

harde ganska lång och besvärlig
 väg till gå i skogarna till och
 från arbetet morgon och kväll.

Vid stjärts sögverk i Spungby
 fanns det två små fisker på rasen
 var arbetare även härifrån bodde.

Men något gemensamt hus
 hade de inte utan fisk var och en
 själv sörga för matlagningen. Man
 tog också lagad mat med sig från
 hemmet, när man på söndagskvällen
 lämnade ^{desamma} ~~hemmet~~ efter vilodagens
 tillbringande där. De flesta arbetar-
 na härifrån kunde inte med

Landskap: Småland. Upptecknat av: H. B. Rönner.
 Härad: Funnebo. Adress: Torsås, Lager.
 Socken: Berga. Berättat av: H. J. Falk.
 Uppteckningsår: 1909. Född år 1844 i Torsås, d. 1917

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

32

Handeln i min förtäring sig som
 hos den i handelslivet av sig-
 nerhet som hade sådana dispo-
 nibla. För 1-125 i verkan fingo
 arbetarna betala sitt som här
 dagte de gjäva sin mat. Vår
 morgon bjöd värdinnan för morgon
 kaffe och betelningen här för in-
 gick i nämnda billiga lagar.

Nämnda sägner öfverses av
 grosshandlaren G. W. Winkler i
 Hamburg, som och ägde sig till
 guld och silver. Den och försörj-
 ning och vattenfall samt

ACC. N: 6187

Landskap: Småland.

Härad: Sunnebo.

Socken: Berga.

Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: H. Rönner.

Adress: Trång, Sjöbo.

Berättat av: E. E. Bengtson.

Född år 1850 i Berga, d. 1927.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

33

Geskallomunds Berregård i Berga
och Rydarsbohus sockna, där sonen
Oskar Minckler residerade. Till lgr.
Geskallomunds gata hörde då även hela
Skärnaga by, men vilken ^{gata} (H. Rönner
sålde till de förtroende ägarerna
arrendatorerna. Lagnebys disponens
var M. Måller och skogsuppskiper
och flötsningschef E. E. Bengtson i
Sjöbo, Berga. På den tiden fanns det
gott om värdefull och mogen skog.
Bengtson förvärvade stora partier där,
av, främst för visk eller i närheten
av flötslederna i Sjåarna (Vidäster),

ACC. N:R.

6187

100

Landskap: Småland.

Upptecknat av: P. H. Hansen

Härad: Sunnebo.

Adress: Torbj. Hansen

Socken: Berga.

Berättat av: C. E. Bengtsson

Uppteckningsår: 1939.

Född år 1850 i Berga, d. 1927

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

34

Kläden och Ruven. En gång hade Bengtsson köpt en större skog i Stokemäset, Tillhöande Rikshälsö Herrgård. Disponenten tyckte att räknningarna för transporteringen av växtstämarna från skogen och till gräskunden blev för höga. Med anledningen härav försade B. sig befattningen som utare av löv-lösa i Stokemäset den vintern och skulle m. i stället göra ordna med detta arbete. Men detta var lidare sagt än gjort. Det började lida för tiden då vintern var mot slutet

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

101

Landskap: Småland.

Upptecknat av: P. E. Bengtson.

Härad: Tunnebo.

Adress: Torsås, Långan.

Socken: Berga

Berättat av: P. E. Bengtson.

Uppteckningsår: 1939

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

35

och de stora massorna av sägatorn
som voro fädda, ligga alla kvar
vid stubben i skogen. När man
där var en dändig beskafterhet,
varför det väl hade behövt att
skogarna städdas medan jorden
var tillfrusen och snön låg kvar.
Bengtson fick då bud efter sig
att infinna sig på kontoret och
ärendet till honom var, att han
skulle åtaga sig att ordna
med skogskörslor i skogen. "Ja!
att den inte framsme är?" Tyckte P.
i sig. beklagligt nog, men vill inte

6187

ACC. N:R.

102

Landskap: Småland. Upptecknat av: M. P. Rönner
 Härad: Emmets. Adress: Torlag, Svan.
 Socken: Berga. Berättat av: E. E. Bengtsson.
 Uppteckningsår: 1939. Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

36

du uppgöra och inkomma med
 ett förslag till detta arbets utförande?
 A. Bredde i början Du får göra
 provet som du själv vill. Du disponerar
 B. Bredde i början, men bestämt
 de sig sedan för att uppgöra en ar-
 betoplan med förslag till detta ar-
 bet utförande. När det dröjt alltför
 långt ut på tiden visade B. att det
 var omöjligt att man får bja binderna
 till att göra i skogen. Hans pro-
 jekt var dock därför för att man skal-
 le uppgöra en provisorisk Barack i
 skogen, i vilken både stöcke och arbete

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

103

Landskap: Småland.

Upptecknat av: P. O. Larsson

Härad: Sunnebo.

Adress: Västerg., Cragan.

Socken: Berga.

Berättat av: P. O. Bergström

Uppteckningsår: 1939

Född år 1850 i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

37

och skadorna kunde inrymmas.
Skadorna skulle d. inköpa på mark-
naden och behörligt arbetsfolk
visste han var. Han skulle skaf-
fa. För hade han gott om på sina
gårdar och råg- och havresmjöl kör-
des dit från Österg. Kvarn. Disponenten
använde förslaget, men hade in-
te att den bestämda summan skul-
le räcka till. Den saken var inte
d. beaktad för, utan han satte
omedelbart igång och det blev fast
och kläm med rörligt däckbotten i
skogen. Så en dag var det överenskommet

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland.

Upptecknat av: P. A. Årason.

Härad: Sunnebo.

Adress: Västergården, Lager.

Socken: Berga.

Berättat av: E. E. Bengtsson.

Uppteckningsår: 1939.

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

38

att disponent Måller skulle inspek-
tera förläggningen i Skerfvebo skog
och arbetet med skogsköningen
till Björn Ödösten. När M. Mån
till Årason fann han inte flera
än en arbetare där och denne söka-
de jipen. Men att långt stigit där-
ifrån träffade han Bengtsson och
använde, att han inte hade jät-
gar mer än en arbetare och denne
gick sylstas och sökte jipen. "Ja,
då hade han full rättighet till, En då
i hans fridig en; svarade B. I det
arbetsutövar hade han tidigare söjt

Landskap: Lundalands. Upptecknat av: A. B. Rasm.
 Härad: Smålands. Adress: Bolesjö, Ragn.
 Socken: Berga. Berättat av: E. E. Bengtsson.
 Uppteckningsår: 1939. Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

39

Jag var alla de anställda arbetarna
 jungs rådgivare från det jag var på
 hos de förmidda äta tiden. Detta till
 dags arbetarna fanns på och B. Thadde
 och de levde huvudsakligen på
 gröt och mjölk under vintern.
 Vadan arbetarna blev på mycket
 högre. När ^{av} var färdigt hade han
 stanna blivit fäst och kunde avyttra
 med god förtjänst. Det visade sig
 då att B. nästan rids i sitt kost-
 nadsförlust och av de anställda per-
 garna hade han även fått en överkost.
 Dessa jungs fick han då mottaga någon

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland Upptecknat av: J. H. J. Larsson
 Härad: Stenungsbo Adress: Törebys församling
 Socken: Berg Berättat av: E. E. Bengtsson
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

40

Ansör för det rasht utförda arbetet
 och de fädda sigstegen hade
 räddats från att bli barhona. Det stora
 frakter av många hänsyns representerar
 hade ett betydande värde.

Byn och orten i övrigt besök-
 tes av en del högvarande samt
verkare. Det var skinnarskinnare (garna-
 ra) från Ödeshögs härad, som för
 ankning i gårdarna och samlade upp
 fjälskinn till fjälsberedning samt
 halvskinn o. a. skinn och när de när-
 stå gång om ett i efteråt kommas
 tillbaka, medfördes de bestda skinnena

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland Upptecknat av: H. H. Rönner
 Härad: Tunnebo Adress: Torshög, Lyngby
 Socken: Berga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

41

Till intägen. Under tillfälle berättades
 ämnet hemma. En representerade
 hade gått sina ronder här och han
 var sin maskin för byggen mellan
 gårdarna för samma lott som de
 nyss skapade (som skivstenen,
 när de för 1890. Tåget gick omkring
 här i dessa bygder. Stämman kom
 och också då och då och förhållande
 till i gårdarna. De hade ingen be-
 ständ. Anställning utan gick för
 ställe till ställe och förhållande.
 Besättningsvandrigen var allmän inom
 de olika hantverksverksamma ämnen.

ACC. N.R. 6187

Landskap: Småland Upptecknat av: W. E. E. E. E.
 Härad: Funbo Adress: Funbo, Egen
 Socken: Funbo Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1929 Född år _____ i _____

108
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

42

i mitten av 1800-talet, men mot slutet av samma sekel var det huvudsakligen de förfallna och på sinnet avigorda bönderna, som störde omkring. De angavs sig för att vara byskammar och de gamle kallade dem för gesiller, vilket dock var orätt. Bilen hos byskammaringen Egen var inte tillräckligt god. Egen hand om de associata individerna, vilket inte är bra.

Resen av låtarna var för inte så sällsynta och är i dag den största under den västra brödsken.

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland, Upptecknat av: P. H. R.
 Härad: Funnebo Adress: Torshög, Sjöbo.
 Socken: Berga. Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939. Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

43

med hästborden, och Rasmusfjelle
 från Rydåbuck och Torshög kommar
 till besök. På 1800-talet var det egent-
 ligen Bergensstallarna i Kinnar, Hålm
 Bergs Rättare och Vägnätkans Rättare,
 som varit de gjorda sina besök.
 Männen var d. h. rättmänn, Rätt-
 ställare, Rättstallare m. fl. andra
 uppdrag som ingen vanlig männi-
 ska ville åtaga sig och vilja, eme-
 dan det var skamligt. Skinnorna
 gick omkring i gårdarna och tillgick allt
 möjligt till kläder och föda åt fa-
 miljen samt till föda åt hästarna

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

110

Landskap: Småland.Upptecknat av: P. H. R. Rasm.Härad: Smålands.Adress: Töreb., Rym.Socken: Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår: 1939.

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

44

eller händelserna. Jag vill inte försä-
modren var beredd till att efterkom-
ma fattarbornas begär om sol-
de hon med förhållning och detta me-
del hade i de första fallen ärofäst
verkan. Man tog från allt vad man
söt förmådde och överlämnade till
den godhände Kärigen bara för att
slippa hemme och hennes ständiga
het om förgöring av folk och för. Fat.
Ans. Ans. Ans. var den allmänna
beräkningen för det Kärighande
folket. Med ordet fattar menas en
lång ständigt folkslag. Om man för

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 6187

Landskap: Småland. Upptecknat av: J. H. Rönner
 Härad: Sunnemo. Adress: Torlag, Sigen
 Socken: Berga. Berättat av:
 Uppteckningsår: 1939. Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

45

Bland allmoget ansågs hästarna
 från Esterna, men vil egentligen
 är en blandning av den indiska
 folkstammen Ligerarna och germanisk
 folkslag.

Ringvandrande Piggare från
 andra orter gjorde byn och botten i
 övrigt inte på sällan sitt besök.
 En gammal byskalläare vid namn
 Lögren från Esterna gick även
 hit och bad om ut i klippningstid
 den samt bröd och mat i sin jäse.
 Jorden är Herrens och vad därpå
 är; brukade han säga, när han

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland Upptecknat av: P. H. Hansson
 Härad: Emmabö. Adress: Torshög, Ragunda.
 Socken: Berga. Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939. Född år _____ i _____

112
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

46

infann sig och skulle inträtta på
 ärende. Menom denna påsning
 menade han, att marken var beord
 och att det han inskade för det ar
 bätt var hans rättighet. Karl
 Odes från Tärns flögade och
 gå omkring här i socknen och be
 om hjälp i sin jäse för sig och
 sin blinda fater. Allt förkom mig
 att fattiga, barn såväl som äldre,
 från byn begiro sig ut för att tigga.
 Särskilt här i Rön, död 1891 t. 92, som
 kunde gå omkring i de närliggande by-
 arna och be om guldskakar och nå

Tiggar vid
jul.

6187

113

ACC. NR.

Landskap: Småland.Upptecknat av: P. V. KaronHärad: Ämnebo.Adress: Torsh. SaganSocken: Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår: 1939.

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

47

Helgen kom hade hon förvärvat
 sig bröd till hela vintern. Dagve
 och B. Johanssons brösten för isen
^{det 1900.} (Dagve sig då och då ut i
 byggen för att lägga. Edvard Sjöström
 Sjöströms brösten denna brukade läg-
 ga frikåsar i Gjungeby och Ryssby
 samhällen, men inte i den egna byn
 och Fraktin däromkring. Hennes barn
 gingo obligatoriskt ut till Dagve
 för jul omkring i byn och även i
 angränsande byar för att de som jul-
 kakor. De var de första här som i
 detta ärende gingo genom denna by.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland.

Upptecknat av: J. B. Rönner

Härad: Sunnebo.

Adress: Vörå, Sagan.

Socken: Baga.

Berättat av:

Uppteckningsår: 1939.

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

48

Bär andra till, etc. Säg och Baga
 rön, var det flera, bär såväl
 som äldre, vilka ju på sitt försök
 de sig bröl till julen. I nämnda
 bygd var det för övrigt många fäst-
 för bachelors, vilka flera
 gånger under årets lopp inställde
 sig i hemmen och värdade till
 barmhärtiga människor hjälps
 och bistånd till mat och kläder.
 Särskilt i slutet av 1800-talet (när)
 de den gamla seden att man en
 fattig brödd eller torrnöjd skulle
 gifva sig och påta sig i ett litet

Figurer vid
giftermål.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R 6187

Landskap: *Småland.* Upptecknat av: *P. W. Rasm.*
 Härad: *Funnebo.* Adress: *Torp, Lagen.*
 Socken: *Serga.* Berättat av: _____
 Uppteckningsår: *1939* Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

49

Torp som han skulle övertaga gick
 han på vintern desjörman om-
 kring i byarna och bad om "säsa"
 (utside). När det då lyckades bra
 för honom, så fick han inte blott
 sitt nöjesbehov tillgodosett utan
 även råd till övers, den han avsett
 hade och av ungarna. Därför fick
 han en god hjälp till att förda
 sig med alina in till i samband
 med giftermålet och boordningen.
 På samma sätt gick fästningen ge-
 nom den egna och de kungliga
 byarna och bad om "östahjälpe". Detta

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 6187

Landskap: Småland Upptecknat av: M. H. Rasmus
 Härad: Funnebo Adress: Vörå, Sjögränd
 Socken: Berga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

116
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

50

Bestod av en lindorke eller mot-
 svärande kvantum ull. I äldre tid
 synes det ock, enligt namnet, varit
 friskt om ett yttre, men denna sed
 har för länge sedan upphört ock
 fallit i glömska. Jonas Andersson
 ock hans brorson Olof Andersson
 från Skoppeby under Bygghögård
 gifte sig omkring 1890 ock de voro
 det enda par här i den nämnda
 bygden som för detta sätt uppbeto
 skäp, till sin besittning. På andra
 håll, t.ex. i Dörings socken, förblevo
 sedan till den nämnda före världskriget

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland. Upptecknat av: H. H. Hansson.
 Härad: Funnebo. Adress: Tolag, Ragn.
 Socken: Berga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

51

Jonas Andersson gick emellanåt
 ett bra uppslag när han gick
 sin betöding för att ha en "passiv"
 till sitt giftermål. Lådestuggeriet
 blev för honom periodens till en föd-
 vakt och han ^{hade} ~~ett~~ mycket vid-
 sträckt distrikt ^{då han gick} till olika delar av
 Småland. Det fanns inte många
 stugor inom detta område där han
 inte en eller flera gånger kom på
 besök. Man lärde sig förtä att han
 var en rykessigge och därför höll
 det flera gånger på att gå galest för
 honom. Men han lyckades att för

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland. Upptecknat av: W. S. Rasm.
 Härad: Ämnebo. Adress: Västerg. Lagan.
 Socken: Berg. Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939. Född år _____ i _____

118
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

52

Blasa sig ut (konigen och han
 höll ju med sitt finger ända
 till kort för slutet av sin levnad.
 Han avled 1924.

Så för vintern gå omkring
 och be om "Såsa". - va för en
 rätt vanlig sed bland böjra backstäm-
 quardane och fattiga personer, men
 de böjs i regel inte så länge ut-
 flykte som Jonas Andersson.

Glätte Joan i Rhomaz. Buktade
 gå till varje marknad och följa per-
 soner om ungdomen. Johan hade högt
 ställt i sin beaktning, då han fick

Skriv endast på denna sida!

6187

ACC. N:R.

Landskap: Småland.Upptecknat av: P. H. L. L. L.Härad: Timmerbo.Adress: Torshuset.Socken: Berga.

Berättat av: _____

Uppteckningsår: 1929.

Född år _____ i _____

119

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

53

rubbing i Täljningsåren, på att han
stannade och han talade samst
Her halt. Hans Täljningsåren hade ung-
domen och pojken gav honom per-
ge för att han skulle få gå
i flickorna, vilka då skydde honom.
Om vintern gick han i hemmet
och tiggde. Han var barnens favorit.
I när de fingo se honom på avstånd
komma och traska, ty det gick inte
fört för honom att gå, ropade de i ho-
rus: "Se honom! Han är ju!" och då
gingo de ut i fristugan, honom till
mötet. Johan var alltid glad och

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland. Upptecknat av: J. H. Larsson.
 Härad: Ämnebo. Adress: Torshög, Lagen
 Socken: Berga. Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939. Född år _____ i _____

121
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

55

en skilsmässa glimt i ägonen
 och då måste barnen ge honom
 rätt. Johan brukade om sommari-
 den gå den långa vägen till Ko-
 nobergskud och där gick han ju-
 gas an beväring och manskap, och
 vad även av det civila folket, som
 där brukade samlas under helgdags-
 afstärarna. För blev det avfärdat till
 med ett ställe och sedan var det
 slut med hans uppträdande på
 Konobergskud. Men Johan lät sig
 inte förtvyla för det. Han gick i
 stället till Trillingaryds ned och

Skriv endast på denna sida!

6187

ACC. N:R.

122

Landskap: Småland Upptecknat av: P. H. Ranson
 Härad: Ämnebo Adress: Torshög, Sagan
 Socken: Berg Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1929 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

56

där lyftades det bäst för honom.
 En gång hade han som vanligt
 varit med på ett möte där och
 var ständigt på väg hemåt. Sin
 hälsa var han med sig och det
 var koppelstämman samt en och
 annan silverring. Då såg han
 ut för en samvetslös bo, som
 såg honom på de under hela
 bortom den samvetslösa stämman.
 Detta missade gick Johan djupt
 till sinnes och sedan gick han
 aldrig mer till Skillingstads best.
 Han visades de stora ären av sin

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland, Upptecknat av: P. H. H. H. H.
 Härad: Ämnebo, Adress: Torshagen, Ämnebo
 Socken: Berga, Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939, Född år _____ i _____

123
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

57

Levnat i Åke äldersdomsherr,
 d. 1935.

De gamle färdiga om lapp-
 skorna och lapphåringarna. Sedan ämnade
 de var att gå folk, trolla o. d., och
 när detta inte gick, tvingade man
 sig resten. I en gäst anställede man
 en lapphåring för att signa och trolla
 bort övren med kreaturen i kuddgårderna.
 När han kom dit bad han sin
 uppdragsgivare att först ta fram
 ett illoret: huset, vilket inte var bi-
 tet då, och därefter en antitions klubb.
 Håringen nämnde sedan sitt hus och folk.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland Upptecknat av: P. H. Rönner
 Härad: Smålands Adress: Torshuset, Sjöbo
 Socken: Berga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1929 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

58

varje hon med sig all silver som
 belöning för sitt besök, men något
 resultat i stället för hennes för-
 bari, för stunden med smidningen och
 when den efter den dagen som följde
 i gården i fäga. Man hade bara blivit
 blivit av med sitt silver, som be-
 stod även av antika och dylika
 minnen, vilka gavs i arv inom släk-
 ten. Det var i mitten av 1800-talet
 och man kan se till följande sig
 över att folk inte förlorade bättre
 än att de lät märka sig av en så
 god bok.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland.

Upptecknat av: J. H. Rönner.

Härad: Sunnebo.

Adress: Notalag, Sögar.

Socken: Sögar.

Berättat av:

Uppteckningsår: 1939.

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

59

Det var många olika sätt
sagda man för skapade sig sin
reputation. I slutet av förra seklet
var det en man hög i positionen,
som ägde ett gott anseende och hade
frivilligt kommit till i fall att
han fick gå den långa vägen. Han
valde först judens syke och bedes
gädder i många år. Det gick bra
gänger med hans verksamhet och
ekonomi. På en gång hade han tillräck-
ligt och var det många år. Deras äter,
konsten kändes blev han skickli-
gare och för 6 skilling p. st. (På senare

Skriv endast på denna sida!

6187

ACC. N:R.

Landskap: Småland Upptecknat av: A. H. Ranson
 Härad: Åmnebo Adress: Torshagen
 Socken: Åmnebo Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1929 Född år _____ i _____

126
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

60

Tiden kanske något mer) stignade han
 påskivras åt folk. Sommaren följde
 han sin skiffen an. fl. gejer och hade
 den i sin draghåra och på bar det
 av den långa vägen upp till Skilling
 gärd. De vistades han på länge
 seersittiden jägare och hade arbetet
 med att skicka militärens och
 anivar. Sin civilpersoner antände
 honom för samma arbete. Efter en
 gemensamt hus glaskade skärsk.
 gaven ihop sina pinar och drog
 med sin härra tillbaka till sin
 lilla stuga där vid Ransons strand igen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R 6187

Landskap: Småland Upptecknat av: H. H. K. K.
 Härad: Smålands Adress: Torshagen, Sjöbo.
 Socken: Berga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

122
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

61

De sista åren av sin levnad var
 mannen värd och bräddlig. Han
 dog vid 91 års ålder 1910.

6. Där i byn finns det fortfarande
 inget handelsbutik, men
 den första av det slaget här i Ber-
 ga kom till stånd för 1850. eller i
 början av 60-talet. Den var belägen
 norr om stora landsvägen vid Sjöbo, där
 stieradsvägen för av mot Berga bygd
 och förbättrade genom Ålångsunds socken
 till Ålångsunds härad, och kallades
 Ålångsholm (Ålångs i sin öre). Ja-
 ran för Ålångsholm bette alltså

Landskap: *Småland.*Upptecknat av: *P. H. Rasm.*Härad: *Ämnebo.*Adress: *Torshög, Ängby.*Socken: *Berga.*Berättat av: *Finb. J. Johansson*Uppteckningsår: *1929*Född år *1840* i *Torshög m. p.*LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

62

Berga sockens första befordrade hand-
lande. Han kallades Rasmus och
med tillnamnet Mittstork, men hans
vika döda var hans rätta namn
och kallades honom han var en
intelligent. Johan ägde emellertid sin
handelsbod och stötte på affä-
rens när biträde. Om han var
född här i socknen känner jag ej,
men däremot att han, sedan boden
hade brunnit, avflyttade härifrån till
Vittaryd, varifrån han kom till
Tammåker, där han avled.

Det var en primitiv handelsbod

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R 6187

Landskap: Småland Upptecknat av: H. H. Hansen
 Härad: Timmerås Adress: Törela, Ragana
 Socken: Berga Berättat av: E. J. Johansson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1853

129
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

63

Om en Johan inväntades: Vägarholmen.
 Timmer finnes delvis förgylt i gamla
 handelsbodar: Ragans station,
 samhäll, varar flera städer, och med
 ingendera av dem kunde Vägarholmen
 en till nämligenvis jämföras. Ragans
 bestod av ^{äro, korn} korn, kaffe och socker, ris,
 salt, öl, kryddor, mörsk, potatis, smör
 och tobak m. m. Skjöl och gryn voro
 också artade, som fides. Men någon
 matvarusaffär: Stäl med de gamla
 köksbodarna: städerna var det
 inte. Man kunde pålunda inte här
 få köpa något o. a. tillhörande matvaror.

ACC. N:R.

6187

Landskap: Småland, Upptecknat av: P. H. Enman,
 Härad: Tunnabro, Adress: Tollstugan,
 Socken: Berga, Berättat av: E. J. Johanson,
 Uppteckningsår: 1929, Född år 1829 i

130
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

64

Det är först i den yngre tiden som
 charkuteriaffären har tillkommit,
 varan samhällets f. m. äger inte mind-
 re än för stället.

Om räknevarden av Johans varu-
 lagge och bekvämligheten i talen ordsta-
 vet: "Dä ä kallt i boden i då" på Johan
 på Bergabacken, när han öppnade kist-
 locket. En man som varit i denna af-
 för dagen för doppeldagen något av de
 senare ännu på 1860-talet berättade, att
 han fick stå på halva dagen (f. m.)
 och frysa medan han väntade på tillag-
 ning av ett nytt stång. Det var

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: *Småland.*

Upptecknat av: *M. M. M.*

Härad: *Ämnebo.*

Adress: *Stenå. Sjöarna*

Socken: *Berga*

Berättat av:

Uppteckningsår: *1929.*

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

65

När den tiden inte mycket i generering
som Tony och Bill jula och sin
minde i det vardagliga livet. Kasse
hade ju ännu inte kommit till
allmän användning i hemmen, utan
var det bara om födelsdagar och vid
högtidiga tillfällen som denna dyg
berömdes. De första handlanden var
mycket riktiga när de tillvände Kasse.
Det sades om Johan i Kläppholmen
att han var en yttre snål och
noga med utvägning av Kasse till
sina kunder, att han brukade ta
en Kasse för en annan och fördela

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 6187

Landskap: Småland Upptecknat av: P. Kärn
 Härad: Emmets Adress: Torsås, Ångerman
 Socken: Berga Berättat av: P. Wernberg
 Uppteckningsår: 1929 Född år 1857 i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

66

Den mest kända i två delar, en-
 dan det hade blivit för bra vid
 ifall att boken i sin helhet fäst
 följa med de övriga i Jappes-
 ten. Man kallade honom därför
 Johan i Väjanäs, därför att han
 alltid kände sina kunder på
 sitt vitt, samt och pynteliga
 med kaffepö. Många historier
 var därför på sin tid i svang om
 denne originella konthandlare av
 den första upplagan här. Han
 gick väl inte var med i den nya
 tiden, var självhållens gamla

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland Upptecknat av: P. H. Larsson
 Härad: Ämnebo Adress: Törebys församling
 Socken: Berga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

67

epok var jätti, och därför var nog
 hans vapensättning rätt betydlig.
 Det var ont om pengar och folk hade
 inte råd till det. Några andra voro
 än de som voro rent nödvändiga
 och då i mycket liten omfattning.
 De gamla bönderna hade en stor
 antipati mot att handelsbutiker
 öppnades och de höllo jättes att "bo-
 ända" komme att "äta upp" (= utarma)
 folkets ekonomiska hälsöende. Stäm-
 mades det som på 1890-talet. Rätt jag
 gamla personer beklaga sig över
 handelsbutikernas förkomst här i

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland Upptecknat av: H. H. Rönner
 Härad: Ämnebo Adress: Dalagården, Sjöhem
 Socken: Berga Berättat av: John O. H. Rönner
 Uppteckningsår: 1929 Född år 1839 i

134
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

68

Berga. Di böja. Många te di ble.
 maffia; m. Peter Johan: Helt Söder-
 gård och det fanns många andra som
 givna för samma visa.

Johan på Vågaholm var även Lönkrögen
 Lönkrögen. Hans hem var ett tillhåll
 för drygheten såväl av vänner som
 de många vagnfarande, vilka här drog
 fört, men det gjorde ett uppehåll för
 att locka sig av det floderna som
 man här kunde få. Det gick också
 för sig att få lite jägning i
 skogen eller glaskan med blott att
 man fått sig lugn och inte fört

6187

ACC. N:R.

135

Landskap: *Småland*Upptecknat av: *M. B. Rönner*Härad: *Emmaboda*Adress: *Stadg. Lager*Socken: *Berga*Berättat av: *Per O. Melander*Uppteckningsår: *1929*

Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

69

*Sälgen. Detta var nog en rätt så vansk-
lig sak. By det berättades att det så-
skilt under lörd. och söndagskvällen var
många gäster med påfärd att det
efter blev mycket avsevärt och slagsmål.
Många av bergaborna från 1850 och 60-ta-
let som hade lång kyrkboing brukade
här ha sitt tillhåll efter det var
upptaget från kyrkboingen och en del
blevo sedan inte hemfärdiga förrän
mån. eller tisdagen. Att ett sådant
möte, mitt i själva kyrkobyggen, var
ett firmande. Kring efter det de be-
skade byggena uppkast med sin*

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R 6187

Landskap: Småland Upptecknat av: P. H. Rasm.
 Härad: Ämnebo Adress: Boh. g. Ragan.
 Socken: Berga Berättat av: Knut F. U. Melander
 Uppteckningsår: 1859 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

70

Verksamhet, var en bekant och
 detta förhållande berorde demoralisera-
 de för de gäster som här hölls till
 för samma gång som det blev av-
 flykt för alla som ännu ordning
 jämte respekt för lag och rätt.

Pastors (kyrkohärd) vid den
 tiden var pastor Carl Fredrik Nilsson
 i Alsterögd (många till familjerna inter-
 denten B. J. K. K. i Rund). N. var
 för ett mycket ivrigt i den Miesal-
 grenska riktningen och han begärde
 av en varm viltskan för sina för-
 samlingar följande i sinval andligt

6187

ACC. N:R.

Landskap: Småland Upptecknat av: P. H. Rönner
 Härad: Emmets Adress: Torlas, Emme
 Socken: Berga Berättat av: Ant. F. H. Melander
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

71

som bekantligt hänsende. Kan gjord
 därför att vad han kunde för att
 för bort tänkningen. Högst gick
 aldrig i kyrkan, så det var honom
 omöjligt att från dess predikstol
 när honom med samlingens jula.
 På grund härav beslutade prost
 sig för att sända honom med list.

På mycket vinterdag med snö.
 och cyvader. Adde han varit i Gung-
 by köping och kommit att stanna.
 där så länge än vad han annars
 följade vil sina besök därstädes.
 och när han åter reste mot hemmet

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland. Upptecknat av: P. H. Rönner.
 Härad: Lunnebo. Adress: Torslag, Sögar.
 Socken: Berga. Berättat av: Knut P. H. Rönner.
 Uppteckningsår: 1939. Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

ARKIV

72

var det knä. När han på hemvä-
gen hade kommit mitt för Väga-
holm, stod där redan fjorton fjä-
skintar, var ägare Tydliggen Nilla
till inombes och Jönko. De ville
ha sig en stycke i det riktade oad-
ret. Kroken befälde knuten och stän-
na och hålla påskarna, medan
han själv gick in i butiken. Kom-
men för trappan förde han ett fast
stäm och väsen inne i rummet.
Slut märkade för dörren, vilken om-
delbart öppnades och med försiktighet
av Johan Hälv, som frågade vem det var.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

139

Landskap: Småland Upptecknat av: H. P. G. G. G.
 Härad: Smålands Adress: Stora, Långan
 Socken: Berga Berättat av: Knut S. H. Melander
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

73

Järsten hade, för att ej vänta
 undantaget, slagit upp järnkorgen
 och dragit ned lundrispan över ö-
 ren. Han svarade, att han var
 från Västerås och att han hade
 räknat ut i detta område samt
 att han hade hört, att man här
 kunde få litet att värma sig med.
 Landstämman frågade om mycket bränn-
 vin han ville ha och om han
 hade flaskor med sig. Den resande
 begärde ett styck brännvin, vilket
 även lämnades honom. Dörren till
 korgen öppnades om och den nykomne

ACC. N:R 6187

Landskap: Småland Upptecknat av: P. H. Sjöström
 Härad: Smålands Adress: Västergården
 Socken: Bjerga Berättat av: P. H. Sjöström
 Uppteckningsår: 1929 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

74

Skunden bjöts att komma in och
 sitta på plats, medan varan expedierades.
 Därför sitta bl. a. flera framträdande
 och förhållande och förhållande med
 den svenska nationen.

— En kväll häromme, påsade han
 de församlade, vilka ganska många
 igen röstade av sin hade och bjäl-
 sörjare. Alla blev slagna med hög-
 mal över den för den mycket obe-
 hägniga överraskningen och nu
 låt honom den i ungdomliga or-
 dning veta i vad ärende han hade
 kommit. Länshövdingen var häromme

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland. Upptecknat av: J. H. Hansson
 Härad: Ämnebo. Adress: Bohus, Ämnebo.
 Socken: Beiga Berättat av: Knut F. H. Melander
 Uppteckningsår: 1939 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

75

gripen på bae gäming och som
 steds ringa andra anledel till buds
 för honom är att göra arbete för
 den stänge prostens slän för blifjäm
 te för att genom upphäva med
 lönnköpsätt och skumackverksam
 heten i övrigt samt att bliva en
 bättre människa och besöka gods
 tjänsten i kyrkan, så skulle prostens
 stäte med gå för ritt och inte an
 mäla honom till myndigheterna
 för skillemål av lagens stänge
 straff för sådana föseelser.
 För den lagen frivdes emellertid

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6187

Landskap: Småland Upptecknat av: H. Branson
 Härad: Ämneby Adress: Torshög, Rönneby
 Socken: Berga Berättat av: Karl F. H. Melander
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

192
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

76

Johan i Vångabölen länge på denna
 plats. Affären var väl heller inte
 så bra och man var det stund med
 den indräktiga bogvirelsen. På våren
 1881 ödelades hela affären genom eld-
 våda och sedan anfyllde Johan
 Wästberg till grannskapet.

I Rönneby ständes en affär
 på 1860-talet eller inte så långt efter
 den i Vångabölen. På 1870-talet grundades en
 affär: Den av J. P. Johansson och N. S. Bengt-
 son. Båda i Rönneby uppförde och en butik,
 som sedermera övertogs av J. P. Johansson, när
 denne flyttade från Rönneby över sin och

Skriv endast på denna sida!

6187

ACC. N:R.

Landskap: Småland Upptecknat av: J. H. Hansson
 Härad: Tranås Adress: Torlag, Sagan
 Socken: Berga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

143
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

77

~~Till~~ Till Ridsborg. Den förtämlunda
 affären för denna gård ~~Tranås~~
 gårdar i moderniserat skick och in-
 nehåller en av jöken Riksh. Petersen.
 J. P. Johansson J. d. affär ämte
 efter hans förfärdle av handlanden
 J. H. Jonasson. Den denna affär har en
 deklarerad och utvidgat och förde till f. m.
 handlaren den största affären i Berga
 socken. I detta börjades också tidigt
 en handelsbod av handl. Joh. P. Johans-
 son. Den här bedrev en stor försäl-
 J. anstade många upp skicksvin vid
 Ridsby järnvägsstation för 1880- och

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 187

Landskap: Småland Upptecknat av: H. H. Rasmussen
 Härad: Ämnebo Adress: Torshög, Sjöbo
 Socken: Berga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

78

90-Talen. Han var på god som en
 som inom de stora områden som
 denna affär och vilka sidorna mottag-
 ringar fick som de kända rader av
 mycket insatser med sin. Skjuterna
 var från Berga, Ryssby, Tullstigt, Ryda,
 Åkers, Skunnaryds, Lida, Gjunga m. fl.
 orter. I Lida hade han också en stor
 kungäpple. Till vilken många samlare
 uti i byerna drog sina inhösta va-
 rar. Äpplen överlämnades till honom, medan
 j. behöll jätteäpplen till 1903. Då bid-
 gjordes konkurs. En betygstod hade Lida-
 gae funnits i Lida, men upphört.

Skriv endast på denna sida!